

Процеси, машини та знаряддя для закритого ґрунту

Тема 21. Догляд за рослинами в закритому ґрунті.

Попри те, що теплиця дає можливість отримувати урожай швидше, ніж на відкритому ґрунті, та не залежати від зміни погоди, не всі господарі поспішають їх встановлювати. Отримання хорошого врожаю в теплиці – це можливість, а не гарантія, адже теплиці та парники потребують постійного та ретельного догляду.

1. Пряма залежність врожайності від догляду.

Теплиця – це замкнута система для вирощування рослин, у якій постачання всіх ресурсів – світла, води, повітря, поживних речовин – відбувається лише за допомогою господарів. Навіть кілька пропусків у догляді можуть позбавити вас урожаю. Натомість овочі у відкритому ґрунті мають, як мінімум, шанс на виживання без будь-якого догляду з боку садівника протягом тривалого часу.

2. Постійна ретельна робота з ґрунтом.

Відновлювати родючість, підтримувати текстуру, оздоровлювати землю потрібно так само, як і на городі. Але об'єм землі у теплиці обмежений, її ресурси швидко вичерпуються, а природні процеси повністю виключені. Землю доведеться часто міняти: навіть при ідеальному догляді – мінімум кожні 5 років. Щороку вручну доведеться забезпечувати якісну культивування, внесення і рівномірне розподілення зрілої органіки, постійну підтримку активних мікроорганізмів завдяки біопрепаратам.

3. Складність сівозміни.

Правила нормального чергування та вирощування здорового врожаю овочів передбачає сівозміну з паузою, як мінімум, у три роки між рослинами, що представляють одне сімейство. У теплиці така сівозмінна неможлива, і її переважно будують для конкретних культур – наприклад, огірків чи помідорів, тому з кожним садовим сезоном збільшуються ризики ураження хворобами, специфічними для цих рослин і їх родичів.

Щоб запобігти цьому, потрібно вживати додаткових заходів – сіяти сидерати, оздоровлювати, змінювати землю, розраховувати переміщення видів у окремі зони теплиці, посилювати профілактику.

4. Складне сусідство через обмежену площу.

Теплицю рідко облаштовують лише для одного виду рослин, а змішування видів вимагає досвіду і розрахунків, що підвищує ризики для всіх рослин відразу. Більшість типових тепличних овочів взагалі не сумісні. Наприклад, огірки та помідори вимагають різної вологості і температур. Водночас змішування різних видів пасльонових у одній теплиці в рази підвищує шанс

появи шкідників та хвороб. Навіть сусідство з квітами чи ягодами все одно проблемне, бо так кількість потенційних хвороб лише зростає.

5. Безперебійне забезпечення водою.

Якщо рослини на відкритих грядках поливають лише у періоди посухи, коли дощів недостатньо, то в теплиці забезпечувати рослини вологою потрібно постійно самотужки. Навіть якщо ви обладнали водопровідну систему, витрати води на регулярний полив рослин у теплиці будуть величезними. А якщо автополиву немає, то перенесення води у великій кількості стане чималим фізичним навантаженням.

Крім того, рослини в теплиці не зможуть витримати тривалих перебоїв з поливами. Дуже важливо підтримувати ідеальну вологість ґрунту, адже у теплиці рослини настільки ж чутливі до перезволоження чи посухи, як і будь-які кімнатні або контейнерні рослини. Залишити теплицю напризволяще і гайнути в тривалу відпустку не вдасться, і навіть автополив потрібно контролювати та перевіряти.

6. Підвищена потреба в добривах.

Ресурси ґрунту в теплиці обмежені: їх ніколи не вистачає на весь період вегетації і плодоношення, а якщо не вносити достатньо органіки, потреба в підживленнях виникає вже з самого початку. У теплиці добрива вносять значно частіше, ніж на відкритих грядках – зазвичай мінімум 3-4 рази, а часто і кожні 2-3 тижні.

Більше добрив і менше природних ресурсів означає більший ризик підвищення рівня нітратів та токсинів у плодах. Для органічного землеробства без утримання свійських тварин забезпечення гарного запасу якісних біодобрив з перевіреними характеристиками може стати проблемою.

7. Забезпечення вентиляції.

Якщо ви не обладнали теплицю повним клімат-контролем та автоматичною системою провітрювання, то реагувати на будь-які зміни температури та сигнали рослин доведеться самотійно. Теплиця захищає рослини, але без провітрювання швидко перетворюється на токсичне середовище.

8. Постійна профілактика та боротьба з шкідниками і хворобами.

Якщо рослини в теплиці були здорові минулого року, це не гарантує відсутність проблем у наступному. Неможливість дотримуватися сівозміни і правил сумісності, підвищена вологість створюють дуже сприятливі умови для хвороб і плісняви. Без регулярних профілактичних обробок проблем не уникнути. Теплиці дезінфікують та обробляють після завершення сезону та навесні, перед наступним, якщо минулого року рослини хворіли – ще частіше. Крім того, потрібно дбати ще й про оздоровлення ґрунту.

Проте жодна профілактика не гарантує повну відсутність проблем. Якщо у теплиці відбувається зараження, з'являються сліди інфекцій, вірусів, хвороб чи шкідників, вони розповсюджуються всюди за лічені дні, і зупинити процес надскладно. Подолати хвороби й комах біологічними засобами в теплиці складно, а застосування хімікатів може мати великі наслідки для рослин. Саме тому тепличні овочі в продажу майже нерозривно пов'язані з хімією.

9. Ідеальний порядок.

Гігієна та ідеальні санітарні умови у теплиці – гарантія того, що у вирощуванні рослин не буде проблем. Бруд, сміття, пил, в тому числі у робочій зоні можуть призвести до поширення шкідників і хвороб.

10. Постійний ремонт.

Щороку, а краще декілька разів на рік у теплиці потрібно перевіряти всі конструкції, особливо рухомі механізми, з'єднання, основні матеріали (плівку, скло, полікарбонат). Маленькі сколи, тріщини, іржа, корозія в режимі підвищеної вологості вже за рік можуть обернутися потребою в великому ремонті. Проблеми швидко нарастають, варто лиш щось запустити. У будь-якій теплиці щороку потрібно щось підфарбовувати, змащувати, змінювати, підкручувати, лагодити – і цей процес ніколи не завершується.